KAPADOKYA'DA TURİZM YATIRIMI OLANAKLARI

AHİLER Kalkınma Ajansı
Geleceğe Yön Verir

NEVŞEHİR TİCARET ve SANAYİ ODASI 1926

İçindekiler

Şekiller Listesi 2

Tablolar Listesi 3

Kısaltmalar 4

1. DÜNYADA TURİZM 5

2. TÜRKİYE'DE TURİZM 10

3. KAPADOKYA'DA TURİZM 17

3.1. Kapadokya Dünya Mirası Alanı 17

3.2. Kapadokya Bölgesi'nde Turizm Çeşitliliği 18

3.2.1. Doğa ve Kültür Turizmi 18

3.2.2. Balon Turizmi 21

3.2.3. Termal ve Sağlık Turizmi 22

3.2.4. İnanç Turizmi 22

3.2.5. El Sanatları 22

3.2.6. Atlı Turizm 23

3.2.7. Kongre Turizmi 23

3.2.8. Şarapçılık 23

3.3. Kapadokya Bölgesi'nde Konaklama 23

3.4. Kapadokya Bölgesi'nin Tanıtımı 27

3.5. Kapadokya Bölgesine Ulaşım 29

3.6. Kapadokya'da Yatırım İçin 10 Sebep 30

4. KAYNAKLAR 31

Şekiller Listesi

Şekil 2. 1 Türkiye'deki Endüstrilerin GSYİH ve İstihdama Olan Katkıları (TYDTA, 2014) 12
Şekil 2. 2 Türkiye'deki Endüstrilerin GSYİH ve İstihdama Olan Katkıları (TYDTA, 2014) 13
Şekil 2. 3 Yıllara Göre Müze ve Örenyerleri Ziyaretçi Sayıları (KTB, 2014) 14
Şekil 2. 4 Ülkemizde En Fazla Ziyaret Edilen İlk On Müze (KTB, 2014) 14
Şekil 2. 5 Ülkemizde En Fazla Ziyaret Edilen İlk On Örenyeri (KTB, 2014) 15
Şekil 2. 6 Ülkemizi En Fazla Ziyaret Eden Ülke Vatandaşları (TÜİK, 2014) 16
Şekil 2. 7 Temsili Yeraltı Şehri Çizimi (Okuyucu, 2008) 20
Şekil 2. 8 Kapadokya'yı Ziyaret Eden Turistlerin Milliyetlerine Göre Dağılımı (TÜİK, 2014) 24
Şekil 2. 9 Kapadokya Bölgesi ile Ülkemizi Ziyaret Eden Turistlerin Eğitim Durumlarına Göre Kıyaslanması (TÜİK, 2014) 25
Şekil 2. 10 Yıllara Göre Kapadokya Bölgesi'ndeki Konaklama Tesislerinin Doluluk Oranları (KTB, 27

Tablolar Listesi

Tablo 1 Ülkemizdeki Sit Alanlarının Dağılımı (KTB, 2014)..... 10
Tablo 2 Tescilli Taşınmazların Dağılımı (KTB, 2014)..... 10
Tablo 3 UNESCO Dünya Miras Listesinde Yer Alan Varlıklarımız (UNESCO, 2014)..... 11
Tablo 4 Dünyada En Fazla Ziyaret Edilen Müzeler (The Art Newspaper, 2013)..... 15
Tablo 5 Kapadokya Dünya Mirası Alanı İçerisinde Yer Alan Yerleşimler (UNESCO, 2009)..... 18
Tablo 6 Ülkemizi Ziyaret Eden Turistlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları (TÜİK, 2014)..... 25
Tablo 7 Kapadokya'daki Yatak ve Oda Kapasitelerinin Bölgelere Göre Dağılımı (KTB, 2014)..... 26
Tablo 8 Kapadokya Bölgesi'nin Tanıtımı İçin Katılım Sağlanan Fuarlar..... 28

Kısaltmalar

AHİKA: Ahiler Kalkınma Ajansı

GSH: Gayri Safi Hasıla

GSYİH: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

ICOMOS: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi

IUCN: Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği

KDV: Katma Değer Vergisi

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

KTB: Kültür ve Turizm Bakanlığı

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

TKDK: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TYDTA: Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

UNWTO: Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü

WTTC: Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi

1. DÜNYADA TURİZM

Turizm, yirmi dört saatten az, bir yıldan fazla sürekli kalmama ve gelir elde etmeme koşullarıyla kişilerin tatil, dinlenme, eğlence ve iş gibi amaçlarla sürekli bulundukları çevre dışına seyahat etmeleri ve geçici olarak orada kalmaları olarak tanımlanmaktadır. Latince insanların bir eksen etrafında dönmesi anlamına gelen "tornus" kelimesinin İngilizce, Almanca ve Fransızca gibi yaygın dünya dillerine "tour" şeklinde geçmesi ile türetilmiştir (Yıldız, 2011). Bacasız sanayi olarak da bilinmekte olan turizm başta ekonomi, işletme, sosyoloji, psikoloji, tarih, kültür yönetimi olmak üzere bilimsel uygulamaların birçok değişik dalı ile ilgilidir. Bu sebepten başarılı bir şekilde kurgulanan turizm sektörü bölgeler arası ve bölge içi dengesizlikleri giderici, ülkelerin ödemeler dengesini düzeltici, döviz sağlayıcı, gelir büyütücü, emek yoğun bir sektör olması nedeniyle istihdam sağlayıcı ve işsizliği düşürücü, gençleri ve kadınları öne çıkarıcı ve yerel halkın kültürel değerlere, doğa ve kültür varlıklarına sahip çıkmasını teşvik edici birçok özelliğe sahiptir (Pekin, 2011).

2011 yılında dünya genelinde 995 milyon kişi turistik faaliyette bulunurken 2012 yılında yaklaşık %4 artış ile 1.035 milyon kişi, 2013 yılında %5 artış ile 1.087 milyon kişi turistik faaliyette bulunmuştur (UNWTO, 2013).

Şekil 1.1 Dünya Genelinde Yıllara Göre Turist Hareketliliği (UNWTO, 2013)

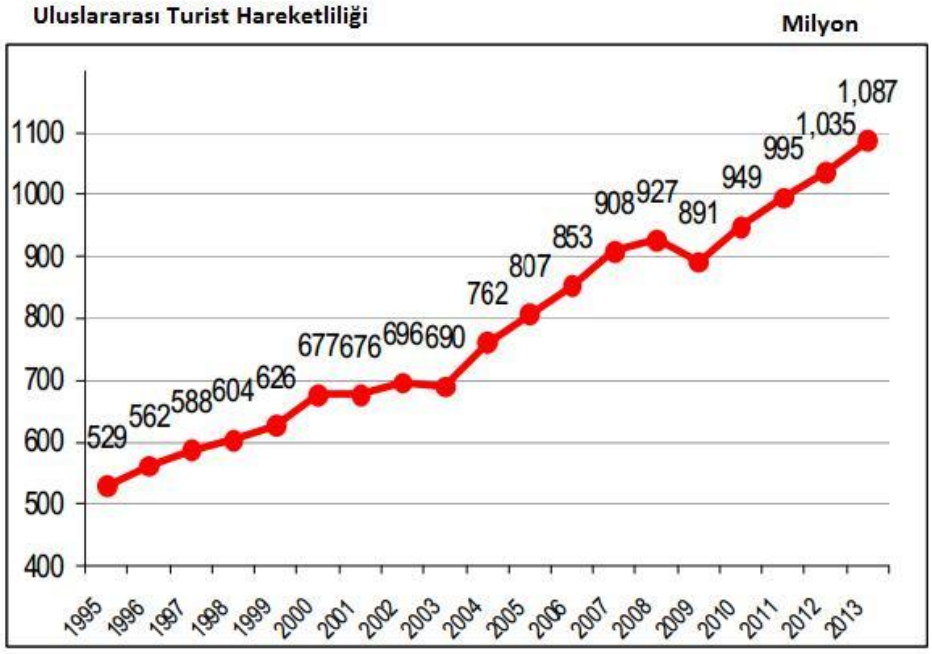

2013 yılında Avrupa kıtasını ziyaret eden turist sayısı bir önceki yıla kıyasla 29 milyon kişi artış göstermiş olup toplamda 563 milyon turiste ulaşmıştır. Ev sahipliği yaptığı bu sayı ile Avrupa kıtası en fazla turist ağırlayan kıta konumunda bulunmaktadır. 2013 yılında gerçekleşen %5 büyüme 2005-2012 yılları arasında gerçekleşen yıllık %2,5'lik büyümeyi ikiye katlamıştır. Alt bölge olarak incelendiğinde Merkez ve Doğu Avrupa %7, Güney Avrupa %6, Kuzey ve Batı Avrupa ise %4'lük büyüme performansları göstermiştir.

Kıtalar arasında ağırlanan turist sayısı bakımından en fazla büyüme %6 ile Asya kıtasında yaşanmıştır. 2012 yılında 234 milyon turistin ziyaret ettiği Asya kıtasını 2013 yılında ek olarak 14 milyon kişi ziyaret etmiş olup ziyaretçi sayısı 248 milyon kişiye ulaşmıştır. Alt bölgelerden güney doğu Asya %10'luk artış ile en fazla artışın yaşandığı bölge olmuştur.

Şekil 1.2 Turist Sayısı Bakımından Kıtalarda Gerçekleşen Değişim (UNWTO, 2013)

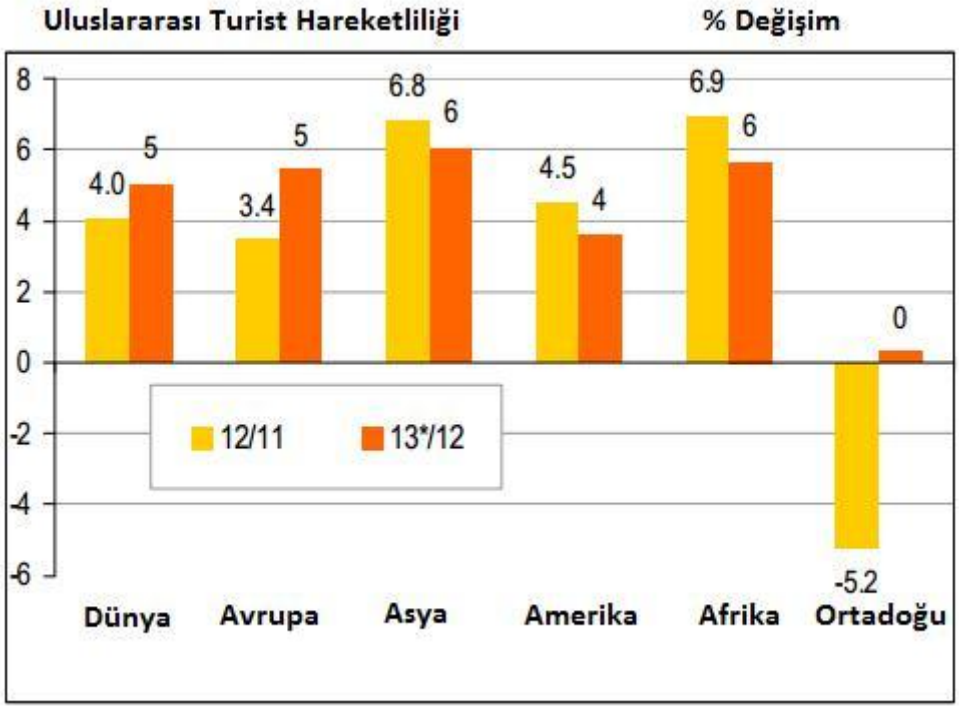

2013 yılında dünyada en fazla turist ağırlayan bölgeler sırasıyla 563 milyon ile Avrupa, 248 milyon ile Asya, 169 milyon ile Amerika, 56 milyon Afrika ve 52 milyon ile Ortadoğu'dur.

Turizm sektörünün 2013 yılında küresel Gayri Safi Hasılaya (GSH) doğrudan katkısı 2,2 trilyon ABD doları ve istihdama katkısı ise 101 milyon iş olanağı olmuştur. Turizm sektörünün 2024 yılında GSH'ye olan katkısının her yıl ortalama %4,3 artarak 3,4 trilyon ABD dolarına, istihdama olana katkısının ise her yıl %2 artarak 126 milyon iş olanağına yükselmesi beklenmektedir (WTTC, 2014).

Şekil 1.3 Bölgelere Göre Turist Dağılımı (UNWTO, 2013)

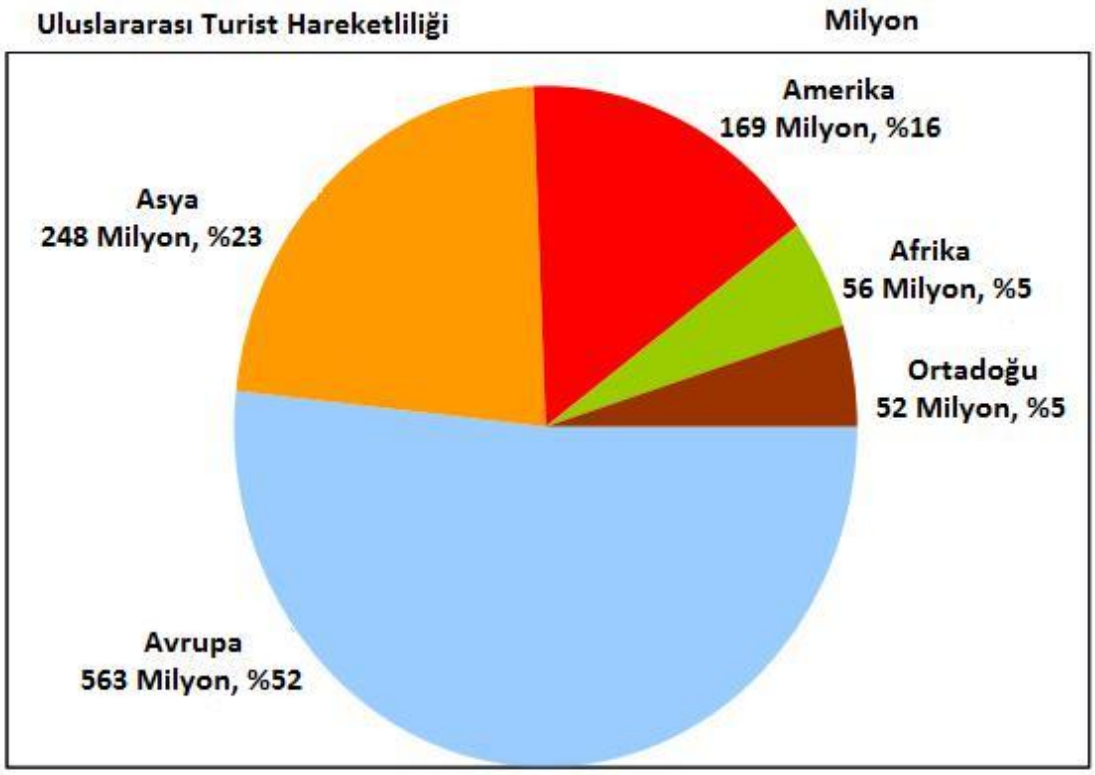

Turizm sektörünün ekonomik etkileri ve diğer sektörler ile ileri-geri bağlantıları dikkate alındığında ise Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi (WTTC), 2013 yılında sektörün dünya GSH'sinin %9,5'ini oluşturduğunu (yaklaşık 7 trilyon ABD doları) ve dolaylı etkileri de hesaba katıldığında yaklaşık 265 milyon kişilik istihdam yarattığını değerlendirmektedir. Önümüzdeki 10 yıllık süreçte turizm endüstrisinin GSH'ye olan toplan katkısının 10 trilyon ABD doları seviyesine yükselerek dünya GSH'sinin %10,3'ünü oluşturacağı ve toplamda 347 milyon kişiye istihdam yaratacağı öngörülmektedir. 2013 yılı sonu itibariyle bütün dünya genelinde turizm sektöründen kaynaklanan ihracat miktarı toplam ihracat miktarının %5,4'üne ve 1,3 trilyon ABD dolarına ulaşmış durumdadır (WTTC, 2014).

En fazla ziyaret edilen ülkeler listesi incelendiğinde 2012 yılında 83 milyon kişinin ziyaret ettiği Fransa'nın birinci sırada, ülkemizin ise 35,7 milyon kişi ile 6. sırada yer aldığı görülmektedir. İlk onda yer alan ülkeler içerisinde Avrupa kıtasından altı, Asya kıtasından üç ve Amerika kıtasından ise bir ülke yer almaktadır. Özellikle Rusya Federasyonu, Almanya ve ABD ülkelerini ziyaret eden turist sayısında önemli artışlar olduğu gözlemlenmektedir.

Şekil 1.4 En fazla ziyaret edilen ülkeler listesi (UNWTO, 2013)

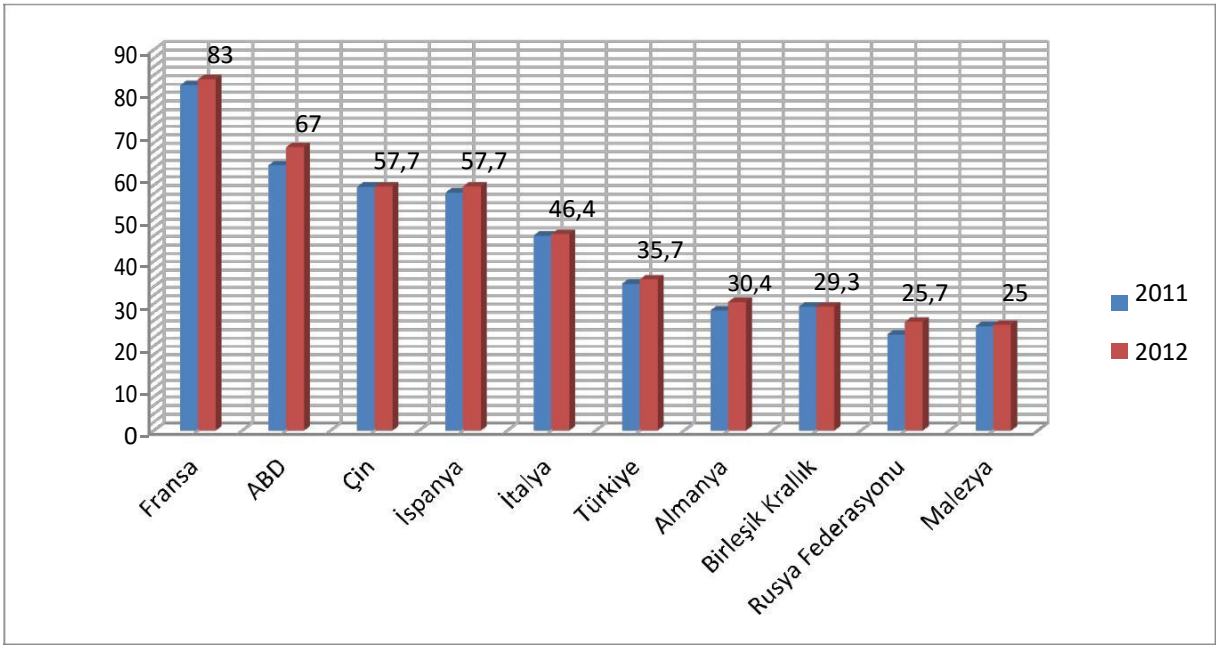

Turizmden elde edilen gelirlere göre ABD 126,2 milyar ABD dolarlık gelir ile birinci sırada, İspanya 55,9 milyar ABD doları ile ikinci sırada ve en fazla turiste ev sahipliği yapan Fransa 53,7 milyar ABD doları gelir ile üçüncü sırada yer almaktadır. Ülkemiz ise ev sahipliği yaptığı 35,7 milyon kişi ile turist sayısı bakımından 6. sırada iken elde edilen gelirler bakımında 25,6 milyar ABD doları ile ancak 12. sırada yer alabilmekte ve ilk on ülke arasına girememektedir (UNWTO, 2013).

Şekil 1.5 En fazla turizm geliri elde eden ülkeler listesi (UNWTO, 2013)

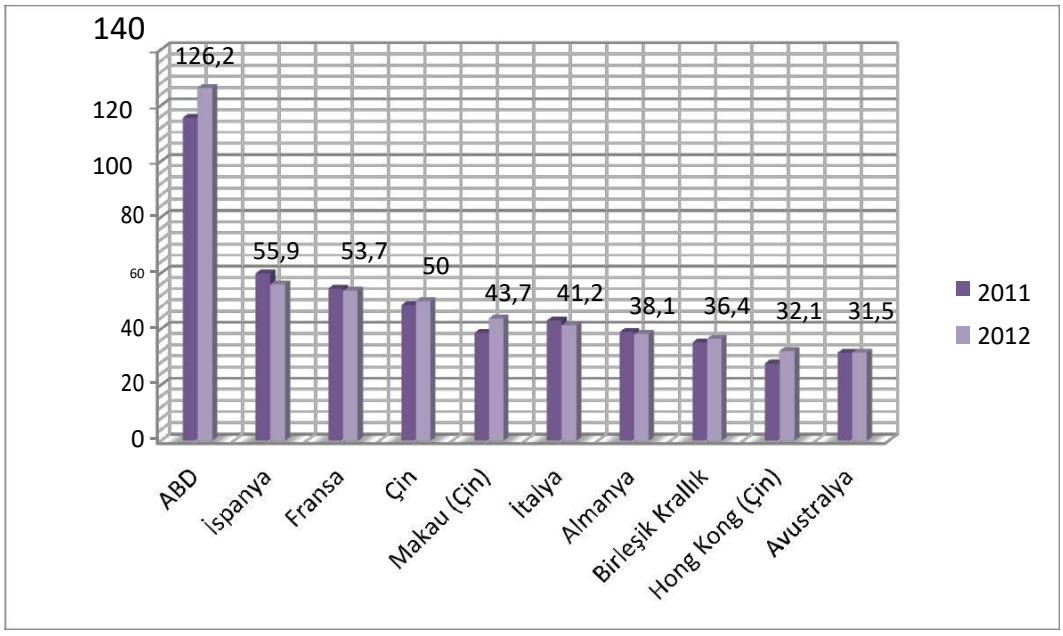

Turizme en fazla harcama yapan ülkelere baktığımızda birinci sırada gelirlerinin artması ve ülkedeki yurtdışına çıkış kısıtlamaların azalması ile 2012 yılında 102 milyar $ harcama gerçekleştiren Çinli seyahat severlerin bulunduğu görülmektedir. Çin'i 83 milyar $'ın üzerindeki harcamaları ile Almanya ve ABD takip etmektedir.

Şekil 1.6 Milliyetlerine Göre Turizme 2011 ve 2012 Yıllarında En Fazla Para Harcayan Seyahat Severler (UNWTO, 2013)

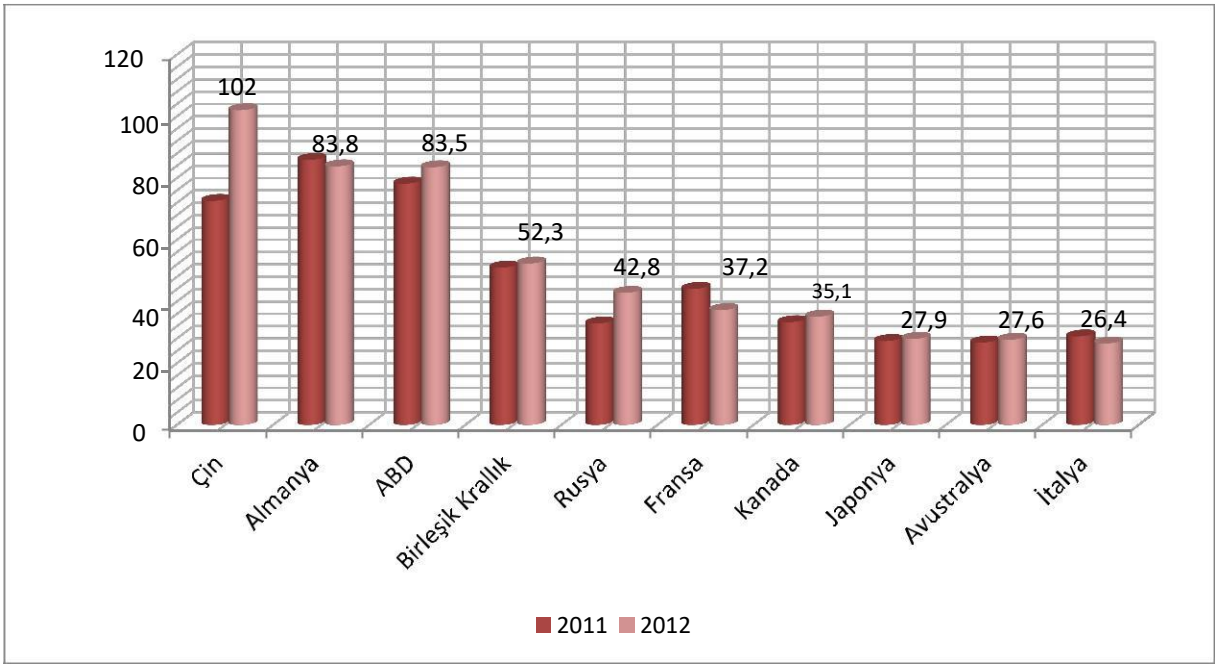

2. TÜRKİYE'DE TURİZM

Deniz, güneş, kum gibi geleneksel turizm denince akla ilk gelen üç unsur açısından bakıldığında, Akdeniz'de sıradan bir ülke konumunda olan Türkiye, tarih, kültür, sanat, doğal güzellikler, gastronomi, folklor ve insanları söz konusu olduğunda, aynı coğrafyada eşsiz bir üstünlüğe sahiptir. Sahip olduğu üstünlükler ve gelişim potansiyeli, turizm sektörünün gelecekte daha önemli bir konuma ulaşabileceğini ortaya koymaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre ülkemizde 12.490 adet sit alanı vardır ve bunların ülke genelindeki dağılımı şöyledir:

Tablo 1 Ülkemizdeki Sit Alanlarının Dağılımı (KTB, 2014)

Sit Türü	Sayısı
Arkeolojik Sit Alanı	11.595
Kentsel Sit Alanı	259
Tarihi Sit Alanı	157
Kentsel Arkeolojik Sit Alanı	33
Diğer Sit Alanları	446

Ülkemizde 96.000 adet tescil edilmiş taşınmaz kültür varlığı bulunmakta olup dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 2 Tescilli Taşınmazların Dağılımı (KTB, 2014)

Türü	Sayısı
Sivil Mimarlık Örneği	63.385
Dinsel Yapılar	8.923
Kültürel Yapılar	10.222
İdari Yapılar	2.577
Askeri Yapılar	1.057
Endüstriyel ve Ticari Yapıları	3.554
Mezarlıklar	3.486
Şehitlikler	248
Anıt ve Abideler	326
Kalıntılar	2.161
Korunmaya Alınan Sokaklar	61

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO'nun 17 Ekim – 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972

tarihinde “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir. Sözleşmeyi kabul eden üye devletlerin UNESCO’ya başvurusuyla başlayan ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) uzmanlarının başvuruları değerlendirmesi sonunda tamamlanan bir işlem dizisinden sonra aday varlıklar Dünya Miras Komitesinin kararı doğrultusunda “Dünya Mirası” statüsünü kazanmaktadır. 2013 yılı sonu itibariyle UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Miras Listesi’nde 759’u kültürel, 193’ü doğal ve 29’u karma (doğal ve kültürel) olmak üzere toplam 981 miras yer almaktadır (UNESCO, 2014). Ülkemizin bu listede 11’i kültürel ve 2’si karma olmak üzere 13 mirası bulunmaktadır. Bu varlıklarımız şu şekildedir:

Tablo 3 UNESCO Dünya Miras Listesinde Yer Alan Varlıklarımız (UNESCO, 2014)

Varlık Adı	Türü	Yılı
Kapadokya Göreme Milli Parkı	Doğal ve Kültürel	1985
İstanbul Tarihi Alanları	Kültürel	1985
Divriği Ulu Cami ve Şifahanesi	Kültürel	1985
Hattuşaş Hitit Başkenti	Kültürel	1986
Nemrut Dağı	Kültürel	1987
Xanthos Letoon	Kültürel	1988
Hierapolis Pamukkale	Doğal ve Kültürel	1988
Karabük Safranbolu Şehri	Kültürel	1994
Truva Arkeolojik Kenti	Kültürel	1998
Selimiye Camii ve Külliyesi	Kültürel	2011
Çatalhöyük Neolitik Sit Alanı	Kültürel	2012
Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı	Kültürel	2014
Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğusu	Kültürel	2014

Dünya Miras Listesi’ne alınan bu varlıkların yanı sıra ülkemizin UNESCO’nun Dünya Mirası Geçici Listesi’nde 49 kültürel, 2 karma ve 1 doğal olmak üzere toplam 52 mirası bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü’nün verilerine göre 2013 yılında ülkemizi 35,7 milyon kişi ziyaret etmiş ve ülkemizin turizm sektöründen doğrudan elde ettiği gelir 25,6 milyar ABD dolarına yükselmiştir.

Turizm sektörü ülkemiz ekonomisine doğrudan ve dolaylı olarak toplam 85 milyar ABD dolarlık katkıda bulunmakta ve 1,9 milyon kişiye istihdam olanağı sağlamaktadır (TYDTA, 2014).

Şekil-2.1 incelendiğinde turizm sektörünün GSYİH ve istihdama olan katkısının otomotiv, iletişim hizmetleri, finansal hizmetler, madencilik, eğitim ve kimya sektörlerinden fazla olduğu rahatlıkla görülebilmektedir.

Şekil 2. 1 Türkiye'deki Endüstrilerin GSYİH ve İstihdama Olan Katkıları (TYDTA, 2014)

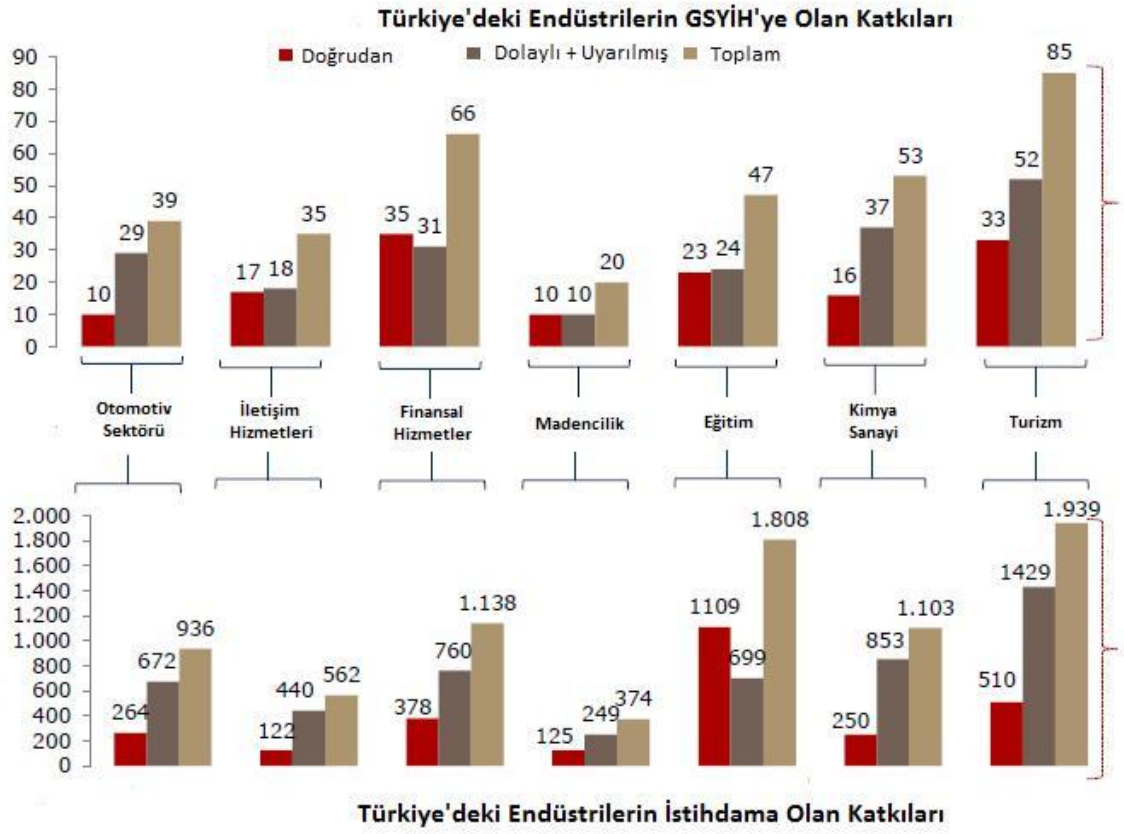

Ülkemizde 2012 yılında turizm aracılığı ile gerçekleştirilen ihracat miktarı 50,4 milyar TL'ye yükselmiş olup bu miktar ülkemizin toplam ihracatının %13,7'sine denk gelmektedir. Turizm sektöründe 2012 yılında toplam 30,4 milyar TL'lik yatırım gerçekleştirilmiştir ve bu miktar gerçekleştirilen toplam yatırımın %10,5'ine denk gelmektedir (WTTC, 2013).

Her ne kadar son 10 yılda ülkemizi ziyaret eden turist sayısı ve ülkemizin elde ettiği turizm geliri devamlı artış göstermiş olsa da turist başına düşen harcama miktarında bir türlü artış yaşanmamıştır. 2003 yılında ülkemizi ziyaret eden turist başına 850 $ harcama gerçekleşirken 2013 yılında bu miktar 824 $'a gerilemiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2014). Turist başına düşen harcama miktarının bir türlü istenilen seviyelere yükselmemesinin en büyük sebebi ülkemizde güneş-deniz-kum turizmine ağırlık verilmesidir. Ülkemizde en fazla ziyaret edilen turizm destinasyonları İstanbul, Antalya, Muğla, İzmir, Nevşehir ve Aydın'dır. En fazla ziyaret edilen destinasyonlardan da anlaşılabileceği üzere İstanbul ve Nevşehir kültür turizmi için ziyaret edilirken geri kalan bölgeler güneş-deniz-kum için ziyaret edilmektedir. Ancak ne yazık ki ülkemizde güneş-deniz-kum turizminde "herşey dahil" sistemi uygulandığı için turistlerden elde edilen gelirler düşük kalmaktadır. Ülkemizin turizmden elde ettiği gelirleri

ve turist başına yapılan harcamanın artırılabilmesi amacıyla ilk olarak gerçekleştirilmesi gereken kültür turizmine ağırlık verilmesi ve turizmin iç bölgelere de kaydırılmasıdır. Turistler ülkemizi en fazla üçüncü çeyrekte (temmuz-ağustos-eylül) ziyaret etmekte ve bu dönemde ülkemizin elde ettiği turizm geliri zirve yapmaktadır. Birinci çeyrek (ocak-şubat-mart) ise hem turist sayısı hem de gelirler bakımından turizm için ölü sezon olarak adlandırılabilir. Ülkemizi ziyaret eden turistler en fazla yiyecek ve içecek hizmetlerinde (%21,16) harcama gerçekleştirirken bu harcama kalemini uluslararası ulaşım (%11,93) ve konaklama (%10,66) takip etmektedir (TYDTA, 2014).

Şekil 2. 2 Türkiye'deki Endüstrilerin GSYİH ve İstihdama Olan Katkıları (TYDTA, 2014)

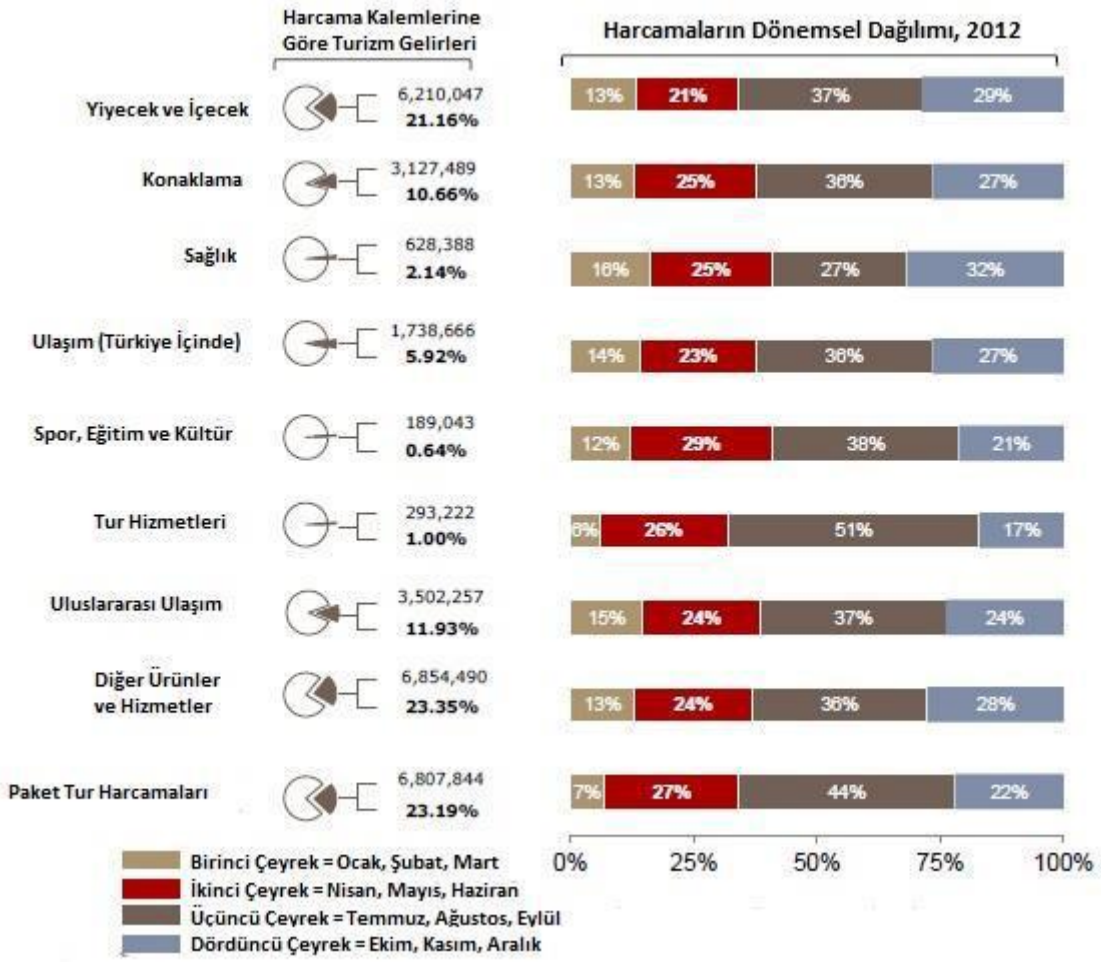

Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 189 müze ve 131 düzenlenmiş örenyeri olmak üzere, ziyaret edilebilir 320 ünite bulunmaktadır. Müze ve örenyerlerimizi 2000 yılında 6,9 milyon kişi ziyaret etmişken 2012 yılında bu sayı 28,8 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir (KTB, 2014).

Şekil 2. 3 Yıllara Göre Müze ve Örenyerleri Ziyaretçi Sayıları (KTB, 2014)

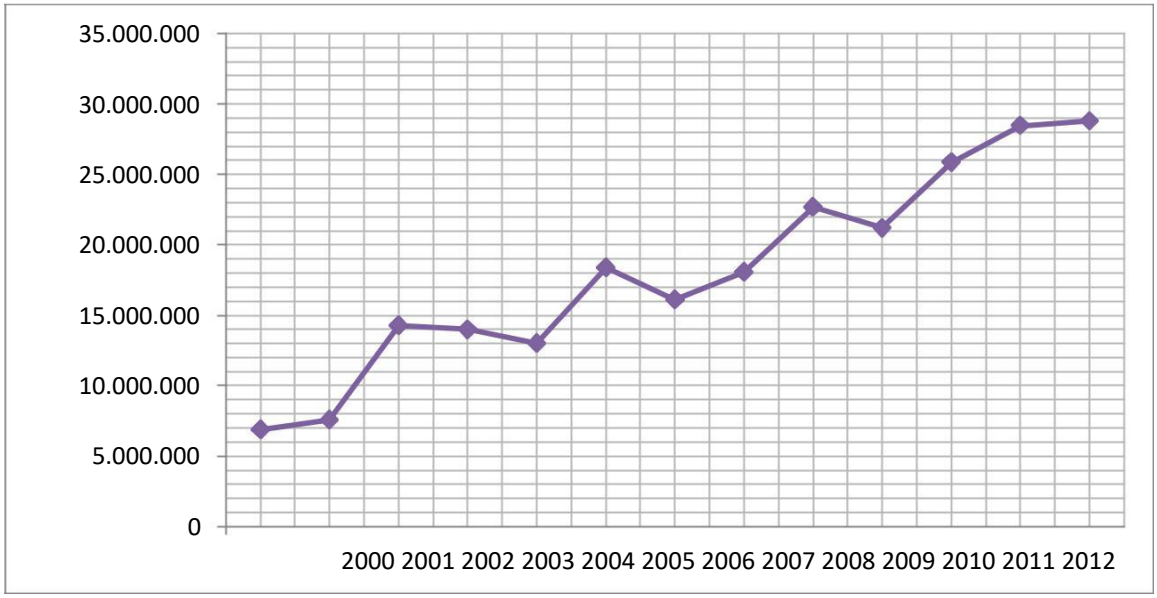

2012 yılında ülkemizde en fazla 3,4 milyon ziyaretçi ile Ayasofya Müzesi ziyaret edilmiştir. 1 milyondan fazla ziyaretçi ağırlayan Ayasofya Müzesi dışında sadece Topkapı ve Mevlana Müzeleri bulunmaktadır.

Şekil 2. 4 Ülkemizde En Fazla Ziyaret Edilen İlk On Müze (KTB, 2014)

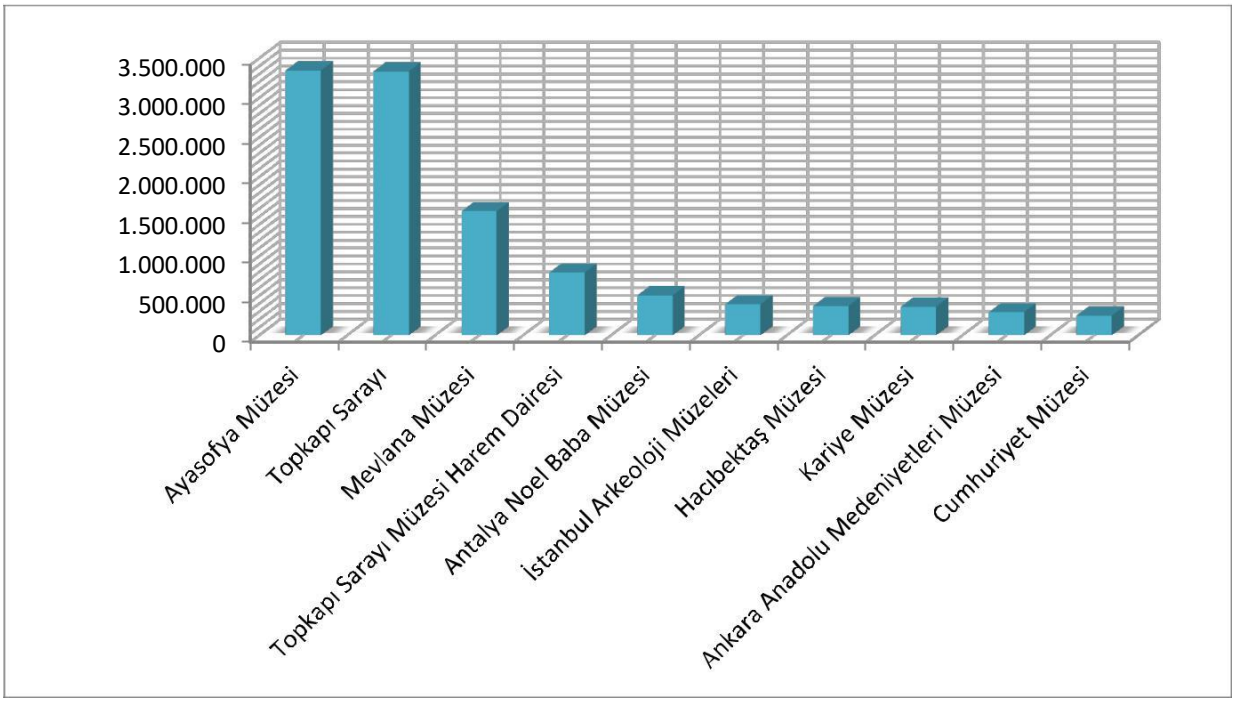

2012 yılında ülkemizde en fazla ziyaret edilen örenyerleri 1,9 milyon ziyaretçi ile Efes, 1,6 milyon ziyaretçi ile Denizli Hierapolis ve 957 bin ziyaretçi ile Göreme Açık Hava Müzesidir.

Şekil 2. 5 Ülkemizde En Fazla Ziyaret Edilen İlk On Örenyeri (KTB, 2014)

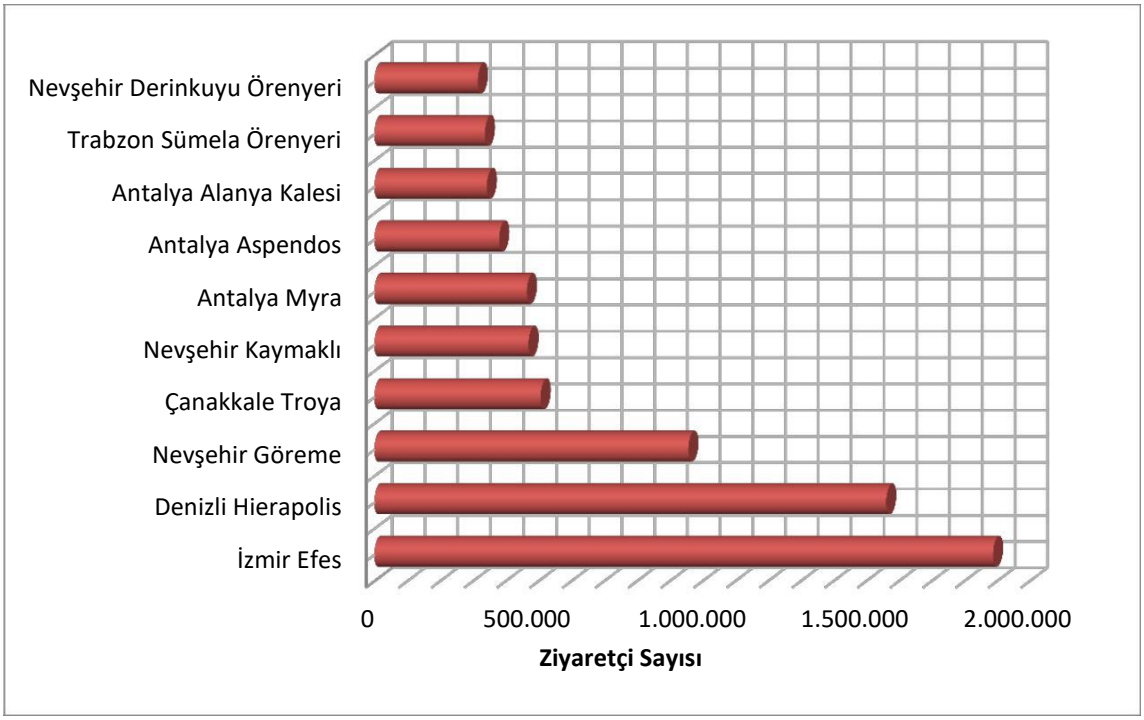

Özellikle 2008 yılında "Müzekart" uygulamasına geçilmesi ile müze ve örenyerlerimizi ziyaret eden kişi sayısında önemli artışlar yaşanmış olsa da gelişmiş ülkelerin ziyaretçi sayılarına kıyasla müzelerimizi ziyaret eden kişi sayısı oldukça düşük kalmaktadır. Dünyada en fazla ziyaret edilen müzelerin listesini incelediğimizde Paris'te yer alan Louvre Müzesini 9,7 milyon, New York'taki Metropolitan Museum of Art'ı 6,1 milyon ve Londra'daki British Museum'u 5,6 milyon kişinin ziyaret ettiğini görmekteyiz.

Tablo 4 Dünyada En Fazla Ziyaret Edilen Müzeler (The Art Newspaper, 2013)

Müze Adı	Şehir	Ziyaretçi Sayısı
Louvre	Paris	9.720.260
Metropolitan Musum of Art	New York	6.115.881
British Museum	Londra	5.575.946
Tate Modern	Londra	5.304.710
National Gallery	Londra	5.163.902
Vatican Museums	Vatikan	5.064.546
National Palace Museum	Taipei	4.360.815
National Gallery of Art	Washington	4.200.000
Centre Pompidou	Paris	3.800.000
Musee d'Orsay	Paris	3.600.000

Ülkemizi 2013 yılında yaklaşık olarak 35,5 milyon kişi ziyaret etmiş olup ülkemizin en fazla turist çektiği ülkeler sırasıyla Almanya, Rusya Federasyonu, İngiltere, Gürcistan ve Bulgaristan'dır (TÜİK, 2014).

Şekil 2. 6 Ülkemizi En Fazla Ziyaret Eden Ülke Vatandaşları (TÜİK, 2014)

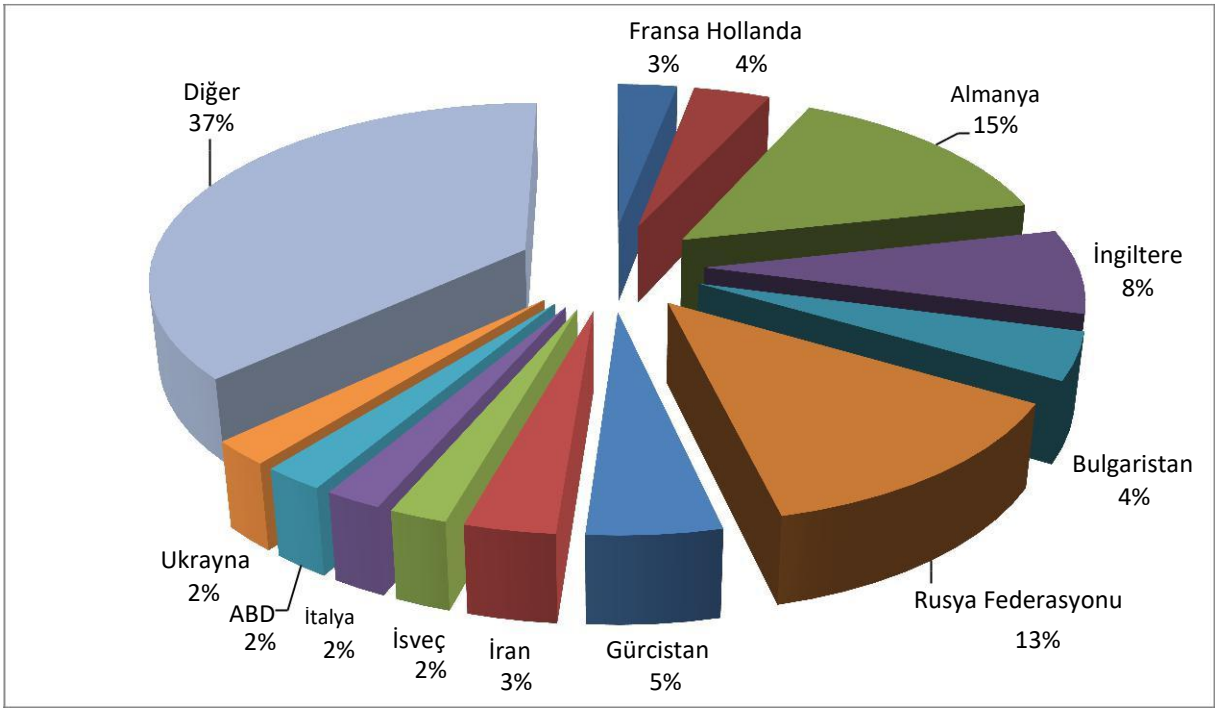

3. KAPADOKYA'DA TURİZM

Kapadokya bölgesi güneyde Toros Dağları, batıda Aksaray, doğuda Malatya ve kuzeyde Doğu Karadeniz kıyılarına kadar uzanan geniş bir bölgedir. Bugün Kapadokya olarak adlandırılan bölge Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kırşehir ve Kayseri illerinin kapladığı alandır. Çekirdek Kapadokya olarak adlandırılan ve peribacası oluşumlarının en iyi gözlemlenebildiği bölge ise Uçhisar, Göreme, Avanos, Ürgüp, Derinkuyu, Kaymaklı, Ihlara ve çevresinden ibarettir.

Kapadokya Bölgesi'ndeki Erciyes, Hasandağı ve Göllüdağ jeolojik devirlerde aktif birer volkandı ve bu volkanların püskürmesiyle oluşan kül tabakasının başta Kızılırmak olmak üzere akarsu ve rüzgar ile aşınmaları sonucu 'Peribacası' oluşumları meydana gelmiştir. Peribacaları en yoğun şekilde Ürgüp-Uçhisar-Avanos üçgeni arasında kalan vadilerde, Ürgüp-Şahinefendi arasındaki bölgede, Çat kasabası civarında, Soğanlı vadisinde ve Selime köyü civarında bulunmaktadır (Gülyaz, 2013).

Kapadokya perihistorik dönemlerden bugüne başta Assur, Hitit, Pers ve Kapadokya Krallığı, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı medeniyetleri olmak üzere birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

3.1. Kapadokya Dünya Mirası Alanı

Göreme Milli Parkı ve Kapadokya, UNESCO Dünya Miras Komitesi'nin hazırladığı Dünya Miras Listesi'nde 1985 tarih ve 357 no. ile kayıtlıdır. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya'nın Dünya Miras Listesi'ne kabul edilme ölçütleri "doğal" (iii) ile "kültürel" (i), (iii) ve (v)'tür. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya, "kültürel" ölçütlere göre;

> (i) Kapadokya'da kayalara yapılmış tapınaklar, nitelikleri ve sıklıkları nedeniyle benzersiz sanatsal başarı örneği ve ikonoklast sonrası dönem Bizans sanatının eşsiz örneklerini sunarlar (Owing to their quality and density, the rupestral sanctuaries of Cappadocia constitute a unique artistic achievement offering irreplaceable testimony to post-iconoclast period Byzantine art);
>
> (iii) Kayalara yapılmış meskenler, köyler, manastır ve kiliseler IV. yüzyıl Bizans İmparatorluğundan Türk hakimiyetine kadar olan döneme kadarki şehrin bozulmamış görünümünü korumaktadırlar (The rupestral dwellings, villages, convents and churches retain the fossilized image, as it were, of a province of the Byzantine Empire between the 4th century and the Turkish invasion);

(v) Doğal erozyonun ve son zamanlarda turizmin müşterek etkilerine maruz kalan Kapadokya geleneksel insan yerleşiminin olağanüstü bir örneği olmuştur (Cappadocia is an outstanding example of a traditional human settlement which has become vulnerable under the combined effects of natural erosion and, more recently, tourism);

"doğal" ölçütlere göre ise;

Göreme Vadisi benzersiz doğal özelliklere sahip olması nedeniyle iii ölçütünü karşılamakta ve doğal ve kültürel unsurlar arasındaki uyumlu birlikteliği sergilemektedir (The Göreme Valley meets criteria (iii) for natural properties as it contains unique natural features and displays a harmonious combination of natural and cultural landscape element), biçiminde tescil edilmiştir (UNESCO, 2009).

Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Dünya Mirası Alanı, İç Anadolu Bölgesi'nde Nevşehir ve Kayseri İli sınırları içinde yer almaktadır. Dünya Miras Alanı içerisinde yer alan yerleşimler şu şekildedir:

Tablo 5 Kapadokya Dünya Mirası Alanı İçerisinde Yer Alan Yerleşimler (UNESCO, 2009)

Alan	İli	İlçesi
Göreme Milli Parkı	Nevşehir	Avanos/Ürgüp
Kaymaklı Yer Altı Şehir	Nevşehir	Merkez
Derinkuyu Yer Altı Şehri	Nevşehir	Derinkuyu
Karain Köyü Yerleşmesi	Nevşehir	Ürgüp
Karlık Köyü Yerleşmesi	Nevşehir	Ürgüp
Yeşilöz Köyü Yerleşmesi	Nevşehir	Ürgüp
Soğanlı Köyü Yerleşmesi	Kayseri	Yeşilhisar

3.2. Kapadokya Bölgesi'nde Turizm Çeşitliliği

Kapadokya sahip olduğu güzellikler ile turistler için adeta bir cennettir. Bölgede doğa ve kültür turizmi, inanç turizmi, termal turizm, balon turizmi, kongre turizmi, atlı turizm ve çömlekçilik gibi birçok turizm çeşidine yönelik faaliyetlerde bulunulmaktadır.

3.2.1. Doğa ve Kültür Turizmi

Kapadokya, UNESCO Dünya Doğal ve Kültürel Miras listesinde 1985 yılında 357. sırada kayıtlı bulunan 'Göreme Doğal ve Tarihi Milli Parkı', Zelve Açık Hava Müzesi, Hacıbektaş Veli Müzesi, tüfik arazilerden oluşan muhteşem görünümlü vadileri, kiliseleri, kervansarayları, doğal sit alanları ve yeraltı şehirleri ile doğa ve kültür turizmi için eşsiz bir potansiyele sahiptir.

Göreme Açık Hava Müzesi: Nevşehir'e 13 km. uzaklıkta ve Göreme kasabasının 2 km. doğusunda yer alan bir kaya yerleşim yeridir. M.S. 4. yüzyıldan 13. yüzyıla kadar yoğun bir şekilde manastır hayatı yaşanmıştır. Hemen her kaya bloğunun içinde kiliseler, şapeller, yemekhaneler ve oturma mekânları mevcuttur. Bugünkü Göreme Açık Hava Müzesi manastır eğitim sisteminin başlatıldığı yer olarak kabul edilir. Soğanlı, Ihlara, Açıksaray aynı eğitim sisteminin daha sonraları görüldüğü yerlerdir. Kiliseler, 2 tür teknikle boyanmıştır. Birincisi, doğrudan doğruya kaya yüzeyi düzeltilerek üzerine yapılan boyama; ikincisi ise, kaya üzerine yapılan secco (tempera) ve fresko tekniği ile yapılan boyamadır. Kilisede işlenen konular İncil ve Hz. İsa'nın hayatından alınmıştır. Göreme Açık Hava Müzesi'nde Kızlar ve Erkekler Manastırı, Aziz Basil Kilisesi, Elmalı Kilise, Aziz Barbara Kilisesi, Yılanlı Kilise, Karanlık Kilise, Çarıklı Kilise ve Tokalı Kilise bulunmaktadır (Nevşehir Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014). Göreme Açık Hava Müzesi yaklaşık 957 bin ziyaretçisi ile ülkemizin en fazla ziyaret edilen üçüncü örenyeridir.

Zelve Açık Hava Müzesi: Avanos'a 5 km, Paşabağlarına 1km uzaklıktaki Zelve, Aktepe'nin dik ve kuzey yamaçlarında kurulmuştur. Üç vadiden oluşan Zelve Ören Yeri, peribacalarının en yoğun olduğu yerdir. Vadideki peribacaları sivri uçlu ve geniş gövdelidir. Zelve 9. ve 13. yüzyılda Hıristiyanların önemli yerleşim ve dini merkezlerinden biri olmuş; aynı zamanda rahiplere ilk dini seminerlerde bu yörede verilmiştir. Yamaçların dibinde yeralan 'Direkli Kilise' Zelve'deki manastır hayatının ilk yıllarına aittir. Kilise süslemelerinde tercih edilen kabartma haçlar daha çok ikonoklastik düşünce ile yakından ilgilidir. İkonoklastik Dönem öncesine tarihlenen Balıklı, Üzümlü ve Geyikli Kiliseler vadinin önemli kiliselerindendir.

1952 yılına kadar iskan edilmiş vadide manastır ve kiliselerden başka yerleşim yerleri, iki vadiye açılan tünel, değirmen, cami ve güvercinlikler bulunmaktadır (Nevşehir Valiliği, 2012).

Hacıbektaş Veli Müzesi: Hacı Bektaş Veli'nin öğretisinin temellerini attığı ve Alevi-Bektaşi düşüncesinin olgunlaştığı Külliye, 16 Ağustos 1964 tarihinden bu yana müze olarak hizmet vermekte ve yaklaşık 368 bin ziyaretçisi ile ülkemizin en fazla ziyaret edilen yedinci müzesi konumundadır.

Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesi: 1988 yılında hizmete açılan müzede, Karahöyük kazılarında elde edilen arkeolojik buluntular sergilenmektedir.

Özel Müzeler: Bölgede özel müze statüsünde yer alan müzeler şu şekildedir:

- Kapadokya İsmail Akman Polis Müzesi
- Kapadokya Kültür Müzesi

- Kapadokya Sanat ve Tarih Müzesi
- Güray Çömlekçilik Müzesi

Kapadokya İsmail Akman Polis Müzesi'nde Polis Teşkilatının gelişim süreci, Kapadokya Kültür Müzesi'nde bölge halkının kültür ve gelenekleri, Kapadokya Sanat ve Tarih Müzesi'nde el yapımı bebekler ile tarihe mal olmuş insanların kompozisyonları ve Güray Çömlekçilik Müzesi'nde ilk çağdan günümüze çömlekçiliğin evrimi sergilenmektedir.

Vadiler: İçerlerinde sayısız barınak, kilise, mezar ve güvercinlikler bulunduran vadiler Kapadokya'nın görülmesi gereken eşsiz güzelliklerindendir. Özellikle doğa yürüyüşleri için yaygın olarak kullanılan vadiler konser gibi etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır.

Yeraltı Şehirleri: Kapadokya Bölgesi'nin en ilginç kültürel zenginliklerinden biri olan çeşitli büyüklükteki yeraltı yerleşimlerinin sayısı 150-200 civarındadır. Ancak 25.000 km karelik bir alanı kaplayan bölgenin bütün kasaba ve köylerinde büyüklü küçüklü kaya yerleşimi bulunduğundan bu sayının daha da artması kuvvetle muhtemeldir. Kapadokya Bölgesi, geçmişte sık sık çeşitli saldırılara maruz kaldığından, bu şehirlerin yapılış amacı, daha çok tehlike anında halkın geçici olarak sığınmasını sağlamaktır. Yeraltı şehirleri aynı zamanda yörede bulunan hemen hemen her evle gizli geçitlerle bağlantılıdır (Gülyaz, 2013). Kaymaklı Yeraltı Şehri 2013 yılında ağırladığı 469 bin ziyaretçi ile ülkemizde en fazla ziyaret edilen beşinci, Derinkuyu Yeraltı Şehri ise ağırladığı 315 bin ziyaretçi ile en fazla ziyaret edilen onuncu örenyeridir (KTB, 2014)

Şekil 2. 7 Temsili Yeraltı Şehri Çizimi (Okuyucu, 2008)

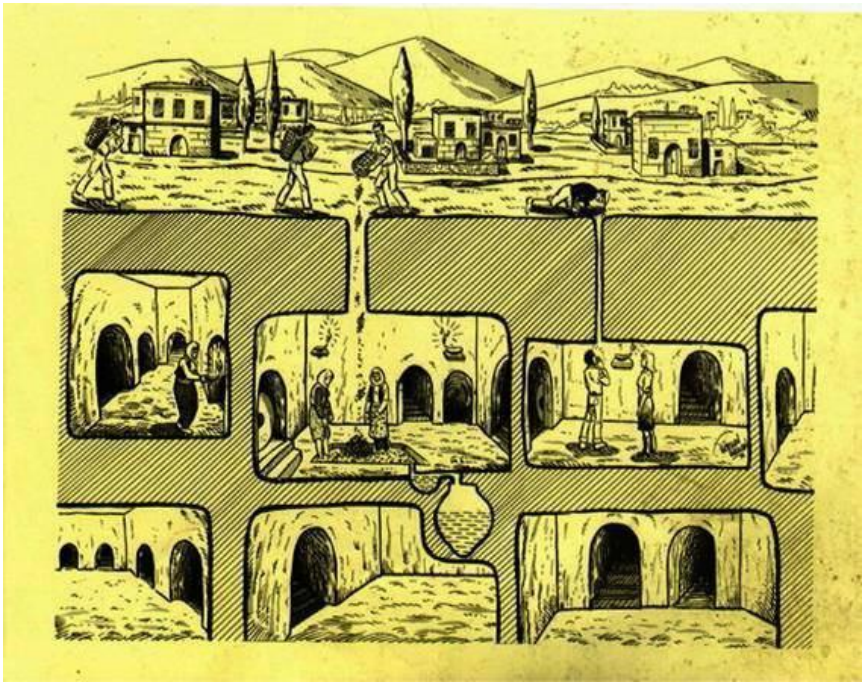

Kiliseler: Kapadokya Bölgesi'nin yumuşak kaya yapısı sebebiyle bölge halkı kayaların içlerine birçok ev, kilise ve manastır oymuştur. Bugün bölgedeki kayadan oyma kilise sayısının 1.000 adetten fazla olduğu tahmin edilmektedir. Özellikle ilk Hristiyanlar tarafından sığınmak için kullanılan mekânlarda Bizans sanatının önemli örnekleri yer almaktadır. Bölgedeki en önemli kiliseler Karanlık Kilise, Tokalı Kilise, Elmalı Kilise ve Çarıklı Kilisedir.

Kervansaraylar ve Medreseler: Selçuklu döneminde ticaretin en önemli unsurlarından olan Kervansaraylar ile Selçukluların kültür, sanat ve bilim konularında eleman yetiştirdiği Medreseler Kapadokya Bölgesi'nde yaygın olarak bulunmaktadır. En önemli kervansaraylar Saruhan, Sultanhanı ve Ağzıkarahan iken en önemli medreseler Taşkınpaşa Medresesi, Hunat Hatun Medresesi, Giyasiye Medresesi ve Ak Medresedir.

3.2.2. Balon Turizmi

Kapadokya Bölgesi'nde 1991'de Türk Hava Kurumu ile başlayıp 2006'da diğer işletmelerin açılmasıyla ivme kazanan ve bir uçuşun 90 ile 250 avro arasında değiştiği sıcak hava balonculuğu bölgenin katma değeri yüksek ekonomik getiri kaynaklarından birisidir ve şu anda 25 adet balon işletmesi yaklaşık 180 balon ile ilimizde turistlere hizmet vermektedir. Bölgede gerçekleşen uçuşların yeterince güvenli olabilmesi için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından bölgede temsilcilik kuruldu ve bütün uçuşlar Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün denetimi ile gerçekleştirilmektedir.

3.2.3. Termal ve Sağlık Turizmi

Nevşehir ili Kozaklı ilçesi kaplıcaları, Alman Kaplıcaları Birliği sınıflamasına göre Sodyum'lu, Kalsiyum'lu ve Klor'lu olup A ve C grubu şifalı sular grubuna girmektedir. Su sıcaklığı 27°C ve 93°C arasında değişmektedir. Sağlık turizminde önemli bir yere sahip kaplıcalar ve içmeceler Kozaklı ilçesinde son yıllarda yapılan yatırımlarla kendini hissettirir duruma gelmiştir. Türkiye'nin en önemli Termal Sağlık merkezlerinden biri olan Nevşehir'in Kozaklı İlçesi'nde sağlık turizmine yönelik faaliyetleri içeren 20 adetten fazla otel ve motel, yaklaşık 6.000 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir.

Kozaklı ilçesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca ilan edilen "Orta Anadolu Termal Turizm Bölgesi" içerisinde yer alarak destinasyon oluşturabilecek kapasiteye sahip, diğer turizm türleri ile entegre olabilecek ve öncelikli geliştirilecek bölgeler arasında sayılması ve 2643 sayılı Turizm Teşvik Kanununun uygulanacak olması sebeplerinden dolayı profesyonel yatırımcılar için bir fırsat ve avantaj oluşturmaktadır.

Kozaklı ilçesine ek olarak MTA tarafından Mustafapaşa, Nar ve Göre kasabaları ile Merkez ilçede de termal su bulunmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

3.2.4. İnanç Turizmi

Kapadokya Bölgesi Hitit Krallığı, Asurlular, Persler, Sasaniler, Anadolu Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti gibi değişik medeniyetlere ev sahipliği yapmış olmasından ötürü çeşitli dinlerin yayılıp etkili olmasında önemli rol oynamıştır. Hristiyanlığın ilk dönemlerinde peri bacalarına oyulmuş kiliseleriyle Kapadokya, Türkiye'de inanç turizmi açısından oldukça önemli ve ünlü bir merkezdir.

Hacı Bektaş Veli'nin öğretisinin temellerini attığı ve Alevi-Bektaşi düşüncesinin olgunlaştığı Hacı Bektaş Veli Külliyesi bölgemizde ve ülkemizdeki inanç turizmine yönelik en önemli yerleşimlerden birisidir. Her yıl düzenli olarak ulusal ve uluslararası boyutta Hacı Bektaş Veli Anma törenleri burada gerçekleştirilmekte ve binlerce insan burayı ziyaret etmektedir.

3.2.5. El Sanatları

Kapadokya'nın doğal ve kültürel varlıkları yörede el sanatlarının gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Özellikle Avanos ilçesi bölgenin el sanatları merkezi olarak tanınırken başta çömlekçilik ve halı-kilim dokumacılığı olmak üzere el yapımı bebek üretimi ile oniks taş işlemeciliği bölgedeki el

sanatlarını oluşturur. Özellikle turistlere satılan halı-kilim aracılığı ile gerçekleştirilen ihracat miktarı 2013 yılında 14 milyon $ seviyesine ulaşmış ve bölgenin toplam ihracatının %25'ine denk gelmektedir (Ahika, 2014). Ancak ihracat gerçekleştiren işletmelerin birçoğu ihracatlarını İstanbul, İzmir ve Mersin üzerinden gerçekleştirdiği için halı ihracatı ile ilgili bu miktar aslında gerçekleşen değerden daha düşüktür.

3.2.6. Atlı Turizm

Alternatif turizm çeşitlerinden olan ve Güzel Atlar Ülkesi Kapadokya ile tarihsel bir bağı bulunan atlı turizm Kapadokya'da yaygın bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Bölgede 20'den fazla atlı turizm gerçekleştiren işletme bulunmakta olup bu işletmeler 3 günden 15 güne kadar uzanan atlı turlar düzenleyerek turistlerin hem bölgede daha fazla süre kalmasını sağlamakta hem de turistleri kırsal kesimdeki evlerde konaklatarak turizm gelirlerinin kırsala yayılmasına katkıda bulunmaktadır.

3.2.7. Kongre Turizmi

Kapadokya'nın çekiciliği, bölgenin önemli bir kongre turizmi merkezi olmasına imkân sağlamıştır. Özellikle turistik işletmelerin oldukça gelişmiş kongre ve toplantı salonları bulunmakta, bu sayede bölge ulusal ve uluslararası kongrelere ev sahipliği yapmaktadır.

3.2.8. Şarapçılık

Orta Anadolu'da şarapçılık denildiğinde akla gelen önemli merkezlerden biri Kapadokya'dır. Çok köklü şarapçılık geleneğine sahip olan bölge, yöreye özgü emir üzümlerinden üretilen beyaz şarapların kalitesi ile ünlenmiştir. Kapadokya'da şarap üreten firmalar arasında ilk akla gelenler Turasan ve Kocabağ'dır. Bunların dışında irili ufaklı işletmeler de bulunmaktadır. (İşcen, 2004).

3.3. Kapadokya Bölgesi'nde Konaklama

Başta Nevşehir olmak üzere Aksaray, Niğde, Kırşehir ve Kayseri illerini kapsamakta olan Kapadokya, Antalya, İstanbul, İzmir ve Muğla'dan sonra ülkemizin en fazla ziyaret edilen beşinci turizm destinasyonudur. 2013 yılında Kapadokya Bölgesini yaklaşık 1,8 milyon kişi

ziyaret etmiştir (TÜİK, 2014). Kapadokya Bölgesini en fazla Japon turistler ziyaret ederken sırasıyla Alman ve Fransız vatandaşlar Japon turistleri takip etmektedir.

Şekil 2. 8 Kapadokya'yı Ziyaret Eden Turistlerin Milliyetlerine Göre Dağılımı (TÜİK, 2014)

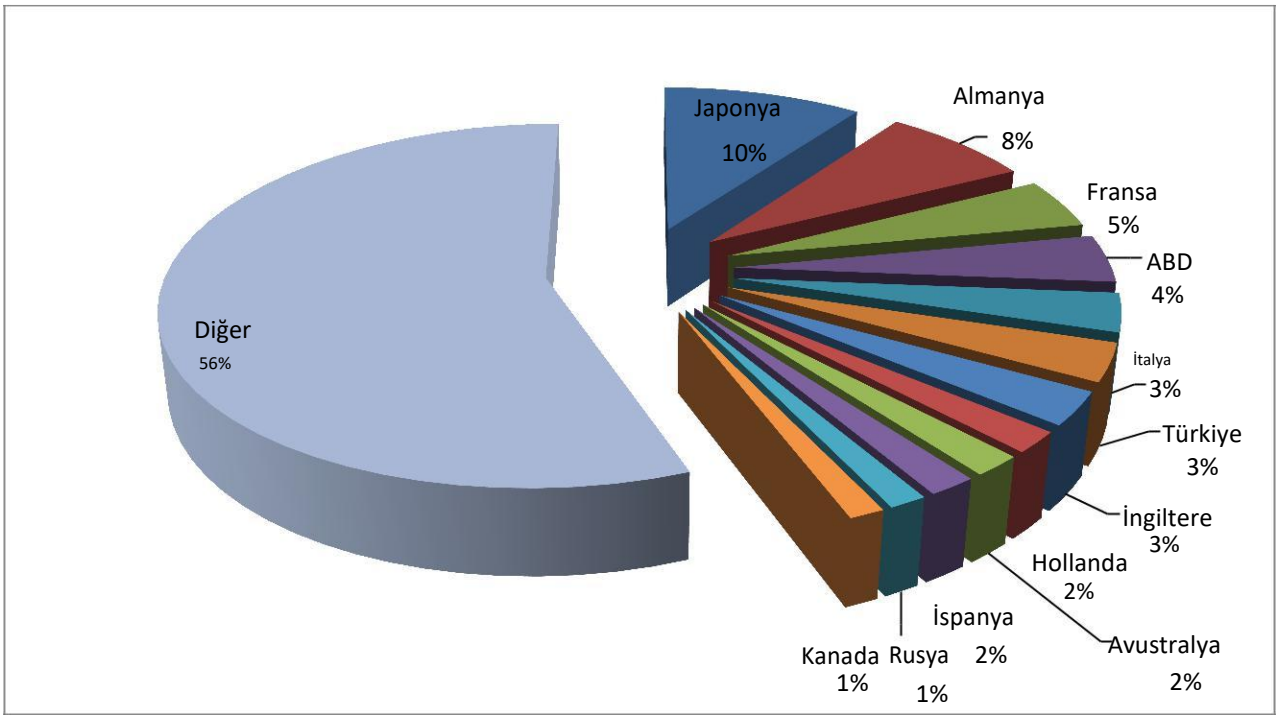

Şekil-2.8'ten de görülebileceği üzere Kapadokya Bölgesini ziyaret eden turist profili ülkemizi ziyaret eden turist profilinden farklılık göstermektedir. Ülkemizi ziyaret eden Alman ve Rus vatandaşlarının toplam turist sayısına oranı ülke genelinde %28 civarında iken Kapadokya Bölgesi'nde bu oran %9'a kadar düşmektedir. Ülkemizi ziyaret eden Japon turistlerin neredeyse tamamı Kapadokya'yı ziyaret amaçlı gelmektedir ve Kapadokya'yı ziyaret eden Japon turistin sayısı toplam turist sayısının %10'una tekabül etmektedir. Yukarıda bahsi geçen her iki gösterge Kapadokya'nın turist profilinin ülkemiz turist profilinden oldukça farklı olduğunu göstermektedir.

Kapadokya ile ülkemizin en fazla ziyaret edilen turizm destinasyonlarını ziyaret eden turistlerin eğitim durumlarını incelediğimizde Kapadokya'yı ziyaret eden turistlerin eğitim durumlarının diğer destinasyonlara ve ülke ortalamasına kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6 Ülkemizi Ziyaret Eden Turistlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları (TÜİK, 2014)

Şehirler	Okuryazar değil veya bir okul bitirmedi	İlkokul (5 Yıllık)	Ortaokul veya İlköğretim (8 Yıllık)	Lise ve dengi okul	Fakülte veya yüksekokul	Yüksek Lisans, Doktora
Nevşehir	0,36	0,82	5,75	23,28	49,90	19,90
Denizli	0,85	1,10	7,33	25,67	48,51	16,54
Muğla	0,47	0,96	8,19	29,49	46,31	14,57
Antalya	0,59	0,99	19,90	26,78	44,34	9,50
Aydın	0,57	2,73	10,52	27,40	43,41	15,37
Türkiye	0,92	3,01	11,48	28,90	41,85	13,84
İstanbul	0,99	2,88	8,42	29,51	41,54	16,65
İzmir	0,59	4,02	9,05	29,14	40,65	16,54

Kapadokya Bölgesini ziyaret eden turistlerin yaklaşık %70'i en az lisans mezunu iken bu oran ülkemizde yaklaşık %56'dır. Bölgeyi ziyaret eden turistlerin %93'ten fazlası ise en az lise veya dengi okuldan mezundur.

Şekil 2. 9 Kapadokya Bölgesi ile Ülkemizi Ziyaret Eden Turistlerin Eğitim Durumlarına Göre Kıyaslanması (TÜİK, 2014)

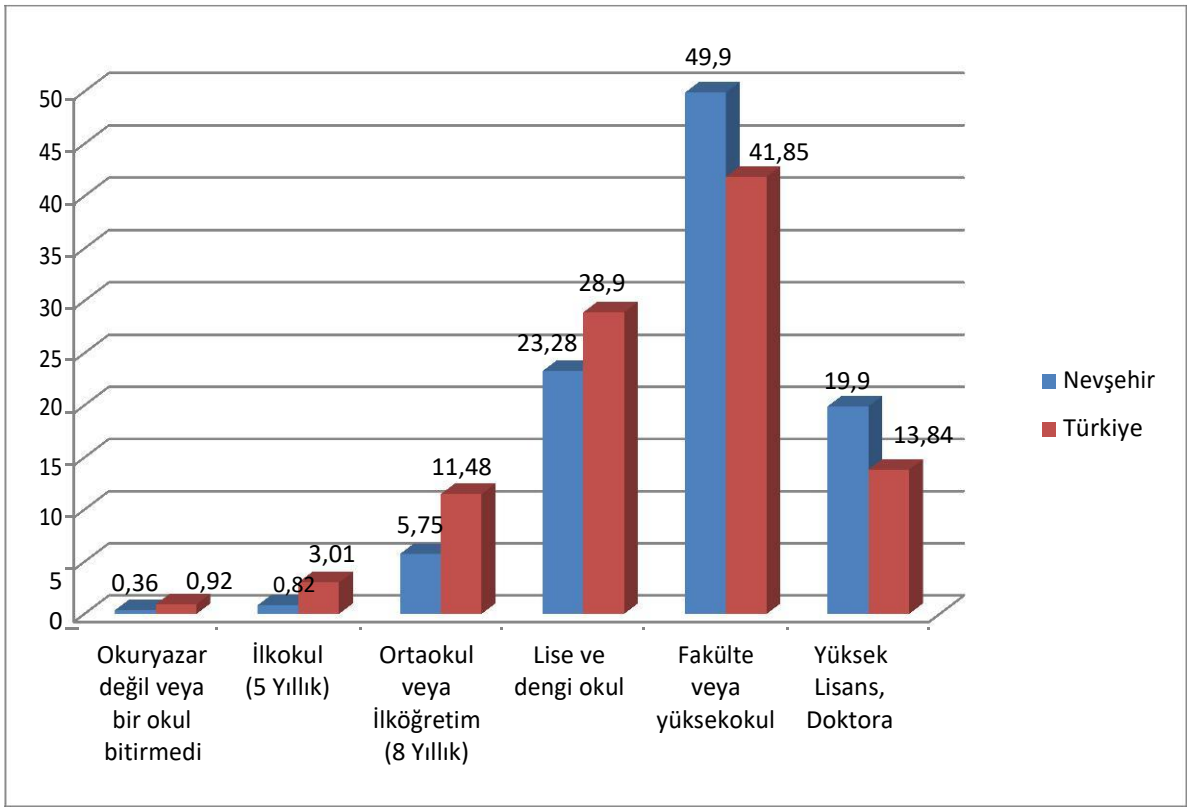

Son yıllarda gerçekleştirilen tanıtım çalışmaları sonucunda başta Brezilya olmak üzere Hindistan, Güney Kore ve Çin'den bölgeyi ziyaret eden turistlerin sayısında önemli artışlar gözlemlenmektedir. Özellikle Brezilya'da yayına giren ve bazı sahnelerinin Kapadokya'da çekildiği pembe dizinin izlenmesiyle Brezilyalıların bölgeye olan ilgileri her geçen gün artmaktadır.

Çekirdek Kapadokya olarak adlandırılan Nevşehir'de bugün itibariyle 54 adet turizm işletme belgeli, 243 adet ise belediye belgeli olmak üzere toplam 297 işletme hizmet vermektedir. Bu işletmelerin toplam oda ve yatak kapasitesi sırasıyla 8.717 ve 22.216'dır.

Tablo 7 Kapadokya'daki Yatak ve Oda Kapasitelerinin Bölgelere Göre Dağılımı (KTB, 2014)

Bölge	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Merkez	1.156	2.393
Avanos	862	1.798
Derinkuyu	37	73
Göreme	1.257	3.208
Gülşehir	107	270
Hacıbektaş	105	335
Kaymaklı	279	565
Kozaklı	1.126	5328
Mustafapaşa	406	833
Ortahisar	607	1234
Uçhisar	451	972
Ürgüp	2.324	5207
Toplam	8.717	22.216

Bölgede turizm yatırım belgesi olup yatırıma devam eden işletme sayısı ise 23'tür. Bu yatırımların tamamlanması ile bölgenin oda kapasitesinin 10.332'ye, yatak kapasitesinin ise 25.955'e yükselmesi beklenmektedir.

Bölgedeki konaklama tesislerinin çoğunluğu pansiyon ve butik otel sınıfında yer alırken 25 adet dört ve üzeri yıldızlı otel bölgede hizmet vermektedir. Yıldızlı otellerin oda fiyatları ortalama olarak 60 - 90 € arasında değişmekte iken pansiyon ve butik otellerin oda fiyatları ise odaların kayaya oyma olup olmasına ve lükslüğüne bağlı olarak 20 - 2.000 € arasında değişmektedir.

Bölgede zincir otel olarak Double Tree By Hilton, Dedeman, Crystal ve Ramada otellerinin yatırımları bulunurken Anemon zincirleri ise yakın zamanda yatırıma başlayacaktır. Doğuş Holding ise bölgede faaliyette bulunan butik otellerden birisine ortak olarak bölgeye giriş yapmıştır.

Bölgedeki konaklama tesislerinin doluluk oranları 2000'li yılların başında %30-35 bandında iken son yıllarda %50 bandına yerleşmiş durumdadır.

Şekil 2. 10 Yıllara Göre Kapadokya Bölgesi'ndeki Konaklama Tesislerinin Doluluk Oranları (KTB, 2014)

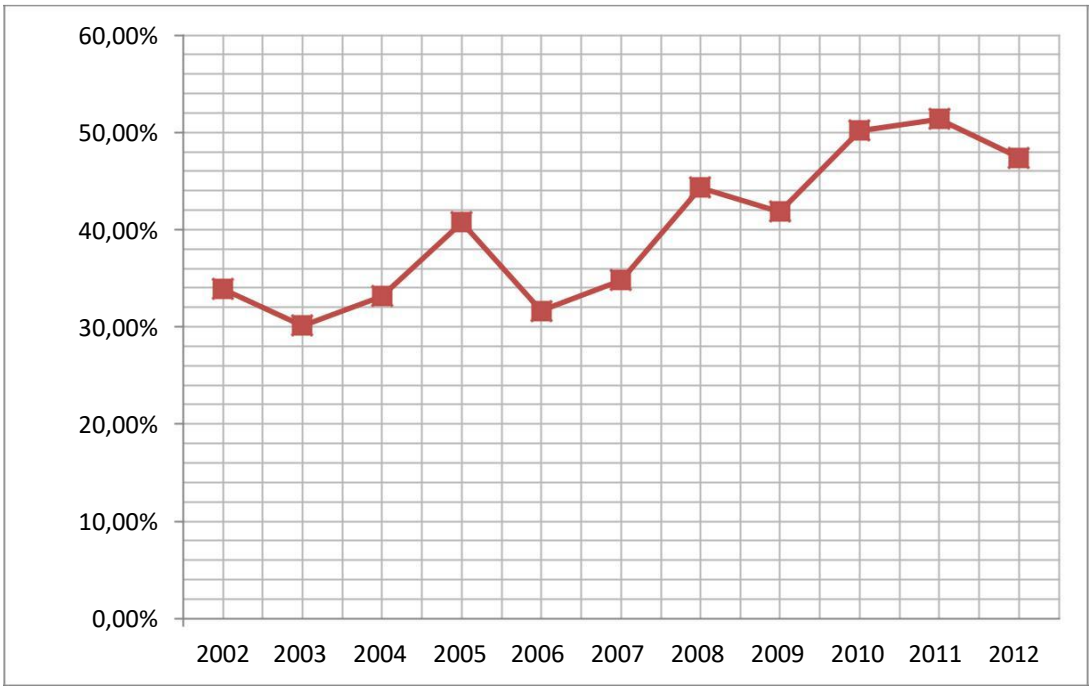

Bölgeyi ziyaret turistlerin birçoğu paket turlar aracılığı ile bölgeye gelmektedir. Bu sebepten turistlerin en fazla harcama gerçekleştirdiği kalem paket tur hizmetleridir (konaklama + ulaşım + müze girişleri). Bunların dışında turistler başta balon turu, hediyelik eşya (halı, kilim, çömlek, vb.) satın alımı, yeme-içme ve türk gecesi gibi gece eğlencelerine para harcamaktadır.

3.4. Kapadokya Bölgesi'nin Tanıtımı

Kapadokya Bölgesi'ni ziyaret eden turist sayısının artırılması, üst gelir grubu ziyaretçilerin payının artırılması, kişi başı harcamanın ve kalış süresinin artırılması ve turizm talebinin 12 aya yayılması için ulusal ve uluslararası platformlarda bölge tanıtımına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Tanıtım faaliyetlerini kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, seyahat acenteleri ve konaklama tesisleri işbirliği halinde ya da bireysel olarak

gerçekleştirmektedir. Bölge tanıtımı hususunda en yaygın şekilde gerçekleştirilen faaliyet ulusal ve uluslararası turizm fuarlarına katılmaktır. Bölge tanıtımı için en fazla katılım sağlanan turizm fuarları şu şekildedir:

Tablo 8 Kapadokya Bölgesi'nin Tanıtımı İçin Katılım Sağlanan Fuarlar

Fuar Adı	Ülke Adı	Şehir Adı
FITUR Turizm Fuarı	İspanya	Madrid
BIT Milano T.F.	İtalya	Milano
ITB Berlin Turizm Fuarı	Almanya	Berlin
MITT Moskova	Rusya	Moskova
World Travel Market	İngiltere	Londra
ABAV Turizm Fuarı	Brezilya	Rio De Janerio
JATA Tabihaku Seyahat Fuarı	Japonya	Tokyo

Bölge tanıtımı için gerçekleştirilen bir diğer önemli faaliyet Ahiler Kalkınma Ajansı, Nevşehir Valiliği, Türk Hava Yolları ve Nevşehir Ticaret ve Sanayi Odasının işbirliği halinde organize ettikleri 'Famtrip' etkinlikleridir. Etkinlikler kapsamında Kapadokya Turizmi için hedef pazar olan ülkelerden "outgoing" yapan seyahat acentelerinin oluşturduğu heyetler bölgede ağırlanarak bölgenin tanıtımı gerçekleştiriliyor ve yereldeki seyahat acenteleri ile ikili görüşmeler yapmaları sağlanıyor. Buna ek olarak yereldeki seyahat acentelerinden, konaklama tesisi yetkililerinden, balon turu işletmecilerinden ve kamu kurumu yetkililerinden oluşan heyetlere yönelik yurtdışındaki hedef ülkelere ikili görüşmeler düzenlemek ve Kapadokya'nın tanıtımını gerçekleştirmek için iş gezileri düzenlemektedir.

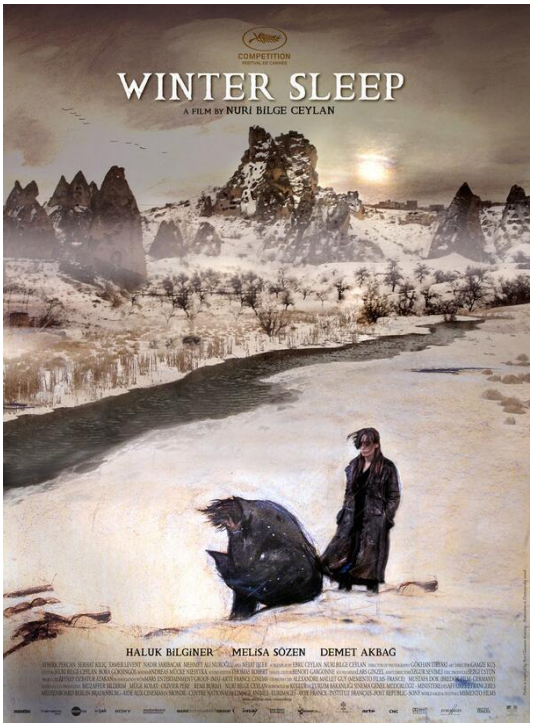

Kapadokya Bölgesi'nin tanıtımda en etkili araçlardan birisi de bölgede çekilen yerli ve yabancı dizi, film ve belgesellerdir. 1969 yılında İtalyan yönetmen Pier Paolo Pasolini tarafından çekilen Medea filmi sonrasında Kapadokya bölgesinde Almanya, Brezilya, Suudi Arabistan, ABD, Çin, Hindistan, Ukrayna, Danimarka, Bulgaristan, İtalya, Güney Kore, Rusya, Endonezya, Hollanda, Singapur, Belçika, Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır, Malezya, Hırvatistan, İngiltere, Pakistan, İspanya, Vietnam, Arjantin, Tayvan, Kanada, Fransa ve İsveç'ten gelen yapımcılar toplam 193 film, dizi film, şov

programı, belgesel, tanıtım ve reklam filmi çekti (Nevşehir Valiliği, 2014). Sinema filmi sektöründe tüm dünyada bilinen ve izlenme rekorları kıran filmlerin Nicholas Cage, Jean Reno, Ömer Şerif, Tony Curtis, Charles Branson ve Ane Belen gibi aktör ve aktrislerini ağırlayan Kapadokya, yerli sinema sektöründe de Fikret Hakan, Yılmaz Güney, Fatma Girik, Türkan Şoray, Kadir İnanır, Hülya Koçyiğit, Tarık Akan, Kemal Sunal ve Cüneyt Arkın gibi yediden yetmişe herkesçe izlenen ve sevilen sinema sanatçılarına ev sahipliği yapmıştır. Son zamanlarda Brezilya'da milyonlarca kişi tarafından izlenen ve çekimleri Kapadokya'da yapılan "Salve Jorge" dizisi ile birlikte yine Amerika'nın en ünlü televizyon yüzlerinden Martha Stewart'ın bölgede program yapması Kapadokya'nın tanıtımına önemli katkılarda bulunmuştur. 2014 yılında Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiyeyi kazanan "Kış Uykusu" filmi de ülkemizin en önemli yönetmenlerinden birisi olan Nuri Bilge Ceylan tarafından Kapadokya'da çekilmiştir.

3.5. Kapadokya Bölgesine Ulaşım

Kapadokya Bölgesine ulaşım hâlihazırda karayolu ve havayolu ile sağlanabilmektedir. Bölge Anadolu'nun tam ortasında bulunmasından dolayı ülkemizin kuzey-güney ve doğu-batı karayolları kesişim noktalarında yer almakta ve etkin bir karayolu ulaşım ağına sahiptir. Ülkemizin hemen hemen her noktasına otobüs seferleri düzenlenmekte ve ulaşım rahatlıkla sağlanabilmektedir.

Kapadokya Bölgesine havayolu ile ulaşımda Gülşehir ilçe sınırları içerisinde merkeze 30 km uzaklıkta bulunan yıllık 700.000 kişi kapasiteli 'Nevşehir Kapadokya Havalimanı' yaygın olarak kullanılmaktadır. Nevşehir Kapadokya Havalimanından İstanbul Atatürk Havalimanına haftanın her günü günde üç karşılık sefer Türk Havayolları tarafından sağlanmaktadır. Pegasus Havayolları tarafından ise haftanın üç günü karşılıklı olarak Nevşehir Kapadokya Havalimanı ile İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı arasında seferler düzenlenmektedir. Ülkemizin en fazla turist çeken turizm destinasyonu olan Antalya ile Kapadokya arasında haftanın beş günü Anadolu Jet Havayolu tarafından karşılık seferler organize edilmesi planlanmaktadır. Bu durumda ülkemizin en fazla turist çeken ilk iki destinasyonu ile Kapadokya Bölgesi arasında havayolu ulaşımı sıklıkla ve rahatlıkla sağlanabilmiş olacaktır. Yine ülkemizin en önemli turizm destinasyonlarından birisi olan İzmir ile Kapadokya arasında havayolu ulaşımının sağlanabilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Kapadokya Bölgesine havayolu ulaşımda kullanılan bir diğer havalimanı ise "Kayseri Erkilet Havaalanı"dır. Kayseri Erkilet Havaalanı Kapadokya'nın merkezi olarak anılan Göreme'ye

80 km, Avanos'a 73 km ve Ürgüp'e 76 km'dir. Kayseri Erkilet Havalimanından İstanbul ve İzmir'e direkt uçuşlar sıklıkla organize edilmekte olup dönem dönem Avrupa'daki bazı noktalara da karşılıklı uçuşlar aktarmasız olarak düzenlenmektedir.

Hâlihazırda tren yolu bölge ulaşımında hiç kullanılmamakta olup Antalya-Kayseri arasına 2023 yılına kadar yapılacak hızlı tren projesi ile 5 şehir birbirine bağlanacaktır. Hızlı tren hattı Antalya, Konya, Aksaray, Nevşehir ve Kayseri illerini kapsayacaktır. Böylelikle ülkemizin en fazla turist çeken turizm destinasyonu Antalya ile Mevlana Türbesine ev sahipliği yapan Konya'nın Kapadokya bölgesine bağlanması sağlanmış olacaktır.

3.6. Kapadokya'da Yatırım İçin 10 Sebep

1) Bölgenin doğa, kültür, inanç, balon, termal, sağlık gibi birçok turizm çeşitliliğine sahip olması,
2) Bölgenin dünyadaki hem doğal hem de kültürel açıdan UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan 29 adet yerleşimden birisi olması,
3) Bölgenin ülkemizin en fazla ziyaret edilen 4. turizm destinasyonu olması,
4) Anadolu'nun tam merkezinde yer almasından dolayı bölgeye karayolu ile ulaşımın oldukça kolay olması,
5) İki adet havalimanı ile havayolu ulaşımının oldukça rahat yapılabilmesi,
6) Antalya-Kayseri hızlı tren projesi ile Kapadokya Bölgesi'nin ülkemizin en fazla turist çeken destinasyonuna bağlanacak olması,
7) Dedeman, Double Tree By Hilton, Ramada ve Anemon gibi zincir otellerin bölgede yatırımlarının bulunuyor olması ya da bölgeye yatırım yapacak olmaları,
8) Bölgenin Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri içerisinde yer almasından dolayı Ekonomi Bakanlığının Bölgesel Desteklerinden fazlasıyla yararlanabilmesi,
9) Kapadokya'yı ziyaret eden turistlerin eğitim durumlarının diğer destinasyonlara ve ülke ortalamasına kıyasla daha yüksek olması,
10) Bölgede her geçen gün çekilen yerli ve yabancı dizi film, film ve belgeselin artması ve film platosu oluşturulması çalışmalarının devam etmesi.

4. KAYNAKLAR

Yrd. Doç. Dr. Zafer YILDIZ, "Turizm Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi", Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 2011, 3, 54-71.

Faruk PEKİN, "Çözüm Kültür Turizmi", İletişim Yayınları, 2011.

United Nations World Tourism Organisation (UNWTO), "Tourism Highlights", 2013 Edition.

World Travel & Tourism Council (WTTC), "Travel and Tourism – Economic Impact", 2014.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB), "Turizm İstatistikleri" http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/ , 2014.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB), "Sit Alanları ve Tescilli Taşınmaz İstatistikleri", http://www.kulturvarliklari.gov.tr/ , 2014.

Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (TYDTA), "Travel and Tourism", 2013.

World Travel & Tourism Council (WTTC), "Travel and Tourism – Economic Impact - Turkey", 2014.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB), "Turizm Gelirleri İstatistikleri", http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/ , 2014.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB), "Müze İstatistikleri", http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/ , 2014.

The Art Newspaper, "Visitor Figures 2012", Section 2, 245, 2013.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), "Turizm İstatistikleri", www.tuik.gov.tr, 2014.

Murat GÜLYAZ, "Kapadokya Cep Kitapçığı" Ahiler Kalkınma Ajansı, 2012.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), "Türkiye'nin Dünya Miras Alanları" , 2009.

Nevşehir Valiliği, "Kapadokya Tanıtım Kitabı", 2012.

Nevşehir Kültür ve Turizm Müdürlüğü, "Göreme Açık Hava Müzesi", www.nevsehirkulturturizm.gov.tr, 2014.

Demet OKUYUCU, "Kapadokya Bölgesi Yeraltı Şehirlerinde Bulunan Şaraphanelerden Birkaç Örnek", Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1,1, 2008.

Ahiler Kalkınma Ajansı, "Nevşehir İhracat Raporu", 2014.

Yavuz İŞÇEN, "Kapadokya'da Şarapçılık", http://www.cappadociaexplorer.com/ , 2004.

Nevşehir Valiliği, "Kapadokya Doğal Film Platosu", 2014.